

Suvestinė redakcija nuo 1995-12-30 iki 1997-11-28

Nutarimas paskelbtas: Žin. 1992, Nr. [19-562](#), i. k. 0921100NUTA00000283

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S

DĖL DZŪKIJOS, ŽEMAITIJOS, TAIP PAT AUKŠTAITIJOS NACIONALINIŲ PARKŲ, TRAKŲ ISTORINIO NACIONALINIO PARKO LAIKINŲJŲ NUOSTATŲ IR VIEŠVILĖS VALSTYBINIO REZERVATO NUOSTATŲ PATVIRTINIMO

1992 m. balandžio 22 d. Nr. 283

Vilnius

Pakeistas teisės akto pavadinimas:

Nr. [1603](#), 1995-12-21, Žin., 1995, Nr. 106-2374 (1995-12-29), i. k. 0951100NUTA00001603

Vykdydama Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. balandžio 23 d. nutarimą Nr. I-1244 „Dėl Dzūkijos, Žemaitijos nacionalinių parkų, Trakų istorinio nacionalinio parko ir Viešvilės valstybinio rezervato įsteigimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Preambulės pakeitimai:

Nr. [1603](#), 1995-12-21, Žin., 1995, Nr. 106-2374 (1995-12-29), i. k. 0951100NUTA00001603

1. Patvirtinti Dzūkijos, Žemaitijos, taip pat Aukštaitijos nacionalinių parkų, Trakų istorinio nacionalinio parko laikinuosius nuostatus ir Viešvilės valstybinio rezervato nuostatus (pridedama).

Punkto pakeitimai:

Nr. [1603](#), 1995-12-21, Žin., 1995, Nr. 106-2374 (1995-12-29), i. k. 0951100NUTA00001603

2. Pavesti Finansų ministerijai sumažinti 1494,2 tūkst. rublių Lietuvos valstybės biudžeto asignavimus 1992 metams Miškų ūkio ministerijai (nacionaliniams parkams išlaikyti) ir šias lėšas perduoti Paminklotvarkos departamentui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (Trakų istoriniam nacionaliniam parkui išlaikyti).

3. Padaryti Lietuvos Ministrų Tarybos 1983 m. gruodžio 14 d. nutarimo Nr. 342 „Dėl valstybinių rezervatų ir draustinių Lietuvos teritorijoje“ (Žin., 1983, Nr. 36-283) priedėliuose šiuos pakeitimus:

3.1. išbraukti iš 2 priedėlio 21 punktą;

3.2. išdėstyti 2 priedėlio 33 punktą taip: „33. Ūlos 6756 Varėnos raj.; Varėnos miškų išsaugoti Dainavos lygumos urėdijos Rudnios, Zervynų kraštovaizdį su unikaliu girininkijų žemės skl. Ūlos ir jos intakų hidrografiniu kompleksu, ryškiais kopų masyvais, savitais dubakloniais, upėtakių nerštavietėmis“;

3.3. išbraukti iš 3 priedėlio 12, 17 ir 22 punktus;

3.4. išbraukti iš 5 priedėlio 1 ir 4 punktus;

3.5. išbraukti iš 7 priedėlio 1, 2, 11 ir 24 punktus;

3.6. išdėstyti 9 priedėlio 8 punktą taip:

„Merkio baseinas

8. Merkio 210,3 Merkio upė nuo valstybinės sienos iki Dzūkijos nacionalinio parko ribos išsaugoti upėtakių (167,2 km) Šalčininkų, Trakų, nerštavietes

Varėnos rajonuose; Versekos upė nuo Versekos elektrinės užtvankos iki žiočių (21 km) Šalčininkų, Varėnos rajonuose; Pasgrindos upė (2,5 km nuo žiočių), visa Beržupio

upė (6,2 km), visa Derežnos upė

(13,4 km) Varėnos rajone“;

3.7. išbraukti iš 9 priedėlio 10 punktą;

3.8. išbraukti iš 12 priedėlio 3 punktą.

4. Pripažinti netekusiais galios:

4.1. Aukštaitijos nacionalinio parko nuostatus, patvirtintus Lietuvos Ministrų Tarybos 1974 m. kovo 29 d. nutarimu Nr. 124 „Dėl Lietuvos TSR nacionalinio parko steigimo“ (Žin., 1974, Nr. 11-98; 1989, Nr. 33-466);

4.2. Lietuvos Ministrų Tarybos 1976 m. balandžio 30 d. nutarimą Nr. 138 „Dėl tolesnio Kuršių nerijos tvarkymo“ (Žin., 1976, Nr. 4-110);

4.3. Lietuvos Ministrų Tarybos 1979 m. liepos 29 d. nutarimą Nr. 249 „Dėl Lietuvos nacionalinio parko nuostatų papildymo“ (Žin., 1979, Nr. 20-268);

4.4. Lietuvos Ministrų Tarybos Prezidiumo einamiesiems reikalams 1981 m. gegužės 14 d. posėdžio protokolo Nr. 8 XXXVII klausimą „Dėl papildomų priemonių Kuršių nerijos apsaugai gerinti“;

4.5. Lietuvos Ministrų Tarybos 1983 m. liepos 21 d. nutarimu Nr. 195 „Dėl kai kurių Lietuvos TSR vyriausybės sprendimų gamtos apsaugos ir racionalaus gamtos išteklių naudojimo klausimais pakeitimo“ (Žin., 1983, Nr. 21-228) patvirtintų Pakeitimų, kurie daromi Lietuvos TSR vyriausybės sprendimuose, 5 ir 8 punktus;

4.6. Lietuvos Ministrų Tarybos 1986 m. balandžio 28 d. nutarimą Nr. 157 „Dėl Kuršių nerijos tvarkymo nuostatų dalinio pakeitimo“.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
MINISTRAS PIRMININKAS

G. VAGNORIUS

DZŪKIJOS NACIONALINIO PARKO LAIKINIEJI NUOSTATAI

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Dzūkijos nacionalinis parkas įsteigtas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. I-1244 vertingiausioms gamtiniu ir kultūriniu požiūriu Dainavos krašto teritorijoms išsaugoti, tvarkyti ir naudoti.

2. Dzūkijos nacionalinis parkas savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija (Pagrindiniu Įstatymu), Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu, kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės normatyviniais aktais bei šiais nuostatais.

Dzūkijos nacionalinio parko teritorija tvarkoma pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą šio parko planavimo schemą ir remiantis ja parengtus bei nustatytą tvarka suderintus žemėtvarkos, miškotvarkos, vandens ūkio, gyvenviečių planavimo, kaimų regeneravimo, rekreacijos, kelių bei inžinerinių komunikacijų ir kitus projektus.

3. Dzūkijos nacionalinio parko miškai, išskyrus nedidelius, įsiterpusius į žemės ūkio naudmenas, vandens telkiniai, išskyrus privatizuojamus Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka, rezervatų, rekreacinių zonų žemė yra valstybės nuosavybė.

Kitoje parko teritorijoje gali būti valstybinė ir privati žemės nuosavybė.

4. Žemė ribotam tiksliniam naudojimui asmenims grąžinama arba privatizuojama pagal patvirtintą Dzūkijos nacionalinio parko kompleksinį žemės reformos žemėtvarkos projektą.

Privatizuojamiems objektams taikomos Privatizuojamų objektų, esančių valstybės saugomose teritorijose, naudojimo privalomosios sąlygos.

5. Pagrindiniai Dzūkijos nacionalinio parko finansavimo šaltiniai yra šie:

- 5.1. Lietuvos valstybės biudžeto asignavimai;
- 5.2. pajamos iš rekreacinės, leidybinės, kultūrinės ir kitos veiklos;
- 5.3. rinkliavos už šio parko lankymą ir gamtos išteklių naudojimą;
- 5.4. savanoriški juridinių ir fizinių asmenų įnašai;
- 5.5. kitos įplaukos.

6. Dzūkijos nacionalinis parkas yra juridinis asmuo, turi antspaudą su savo pavadinimu.

DZŪKIJOS NACIONALINIO PARKO UŽDAVINIAI, FUNKCIJOS IR APSAUGOS REŽIMAS

7. Svarbiausi Dzūkijos nacionalinio parko uždaviniai yra šie:

7.1. išsaugoti ypač vertingus Dainavos krašto gamtos ir kultūros kompleksus – Nemuno–Merkio–Ūlos–Grūdų–Skroblaus santakinio upyno hidrografinį tinklą bei slėnius su būdingais floros ir jos migracijos kelių kompleksais; Dzūkijos kontinentinių kopų masyvus; Straujos ir Pakrykštės erozinius geomorfologinius kompleksus; Galvinio, Netiesų, Glyno hidrografinius kompleksus; Merkinės moreninį gūbrį; Dzūkijai būdingas pušynų bei mišriųjų eglynų biocenozes; istorinius urbanistinius Merkinės ir Liškiavos kompleksus; etnokultūrinės girinių bei panemunių dzūkų kaimų vertybes; Glyno ežero apylinkių archeologinius kompleksus; Subartonių memorialinį kraštovaizdžio kompleksą;

7.2. užtikrinti Nemuno ir Merkio santakos upyno ekologinę pusiausvyrą;

7.3. atkurti sunaikintus ir pažeistus gamtinius, kultūrinius kompleksus bei objektus;

7.4. organizuoti gamtinės aplinkos, etnokultūros paveldo ir kitus mokslinius tyrimus, nuolatinius stebėjimus, informacijos kaupimą;

7.5. puoselėti Dzūkijos kultūrinės tradicijas, propaguoti aplinkosaugos idėjas bei žinias;

- 7.6. sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui;
- 7.7. propaguoti tradicines ūkininkavimo formas ir metodus;
- 7.8. iškelti iš parko teritorijos gamybinius objektus, teršiančius aplinką ar nesusijusius su parko veikla ir jo gyventojų interesais, arba pakeisti jų veiklos pobūdį.
8. Dzūkijos nacionalinio parko teritorija pagal gamtos ir kultūros vertybes, jų pobūdį, apsaugos formas ir panaudojimo galimybes skirstoma į šias funkcines zonas:
 - 8.1. konservacinę – rezervatai ir draustiniai;
 - 8.2. prezervacinę (apsauginę);
 - 8.3. rekreacinę;
 - 8.4. ūkinę.
9. Dzūkijos nacionalinio parko rezervatuose, draustiniuose ir apsauginėse zonose taikomas aplinkos apsaugos įstatymuose bei rezervatų, draustinių ir apsauginių zonų nuostatuose nustatytas apsaugos režimas.
10. Bet kokia ūkinė, rekreacinė ar kita veikla neturi iš esmės keisti Dzūkijos nacionalinio parko kraštovaizdžio, teršti aplinkos, pažeisti ekologinės pusiausvyros.

Visoje parko teritorijoje draudžiama:

 - 10.1. rengti naujus naudingųjų iškasenų karjerus;
 - 10.2. plėsti ir statyti pramonės bei atliekų saugojimo ir perdirbimo įmones;
 - 10.3. tiesti naujas tranzitines komunikacijų, elektros perdavimo oro linijas;
 - 10.4. statyti stambias gyvulių, žvėrių ir paukščių fermas (ūkininkaujant reikia verstis vietiniais ištekliais);
 - 10.5. kurti naujas ūkines, iš jų ir rekreacines, įmones, statyti pastatus nesuderinus su parko valdyba;
 - 10.6. keisti reljefo formas;
 - 10.7. keisti hidrografinį tinklą, hidrologinį režimą;
 - 10.8. steigti sodininkų bendrijas, skirti sklypus individualių vasarnamių statybai;
 - 10.9. žaloti gamtos bei kultūros paminklus.
11. Keisti Dzūkijos nacionalinio parko gamtos ir kultūros paminklų aplinką; statyti gyvenamuosius namus galima tik pagal nustatytą tvarką suderintą projektą.
12. Nauji statiniai ir įrenginiai Dzūkijos nacionaliniame parke turi derėti su gamta ir kultūros paveldu. Jų statybai rekomenduojamos tradicinės statybinės medžiagos ir architektūros formos bei tūriai. Pastatų projektus derina nacionalinio parko architektas.
13. Dzūkijos nacionalinio parko teritorijai lankyti gali būti įvedami mokami leidimai.
14. Dzūkijos nacionalinio parko miškuose ūkininkaujama pagal saugomų teritorijų miškų tvarkymo nuostatus, kuriuos, suderinus su Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamentu, tvirtina Miškų ūkio ministerija.

DZŪKIJOS NACIONALINIO PARKO DARBO ORGANIZAVIMAS

15. Dzūkijos nacionalinis parkas yra biudžetinė organizacija, priklausanti Miškų ūkio ministerijos reguliavimo sferai. Parkas valdo ir naudoja jam patikėtą valstybinės nuosavybės turtą.
16. Nacionalinio parko darbą organizuoja parko valdyba, vadovaujama direktoriaus. Valdybos sudėtį direktoriaus teikimu tvirtina miškų ūkio ministras.

Nacionalinio parko direktorius skiriamas miškų ūkio ministro įsakymu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [633](#), 1993-08-20, *Žin.*, 1993, Nr. 40-848 (1993-08-25), i. k. 0931100NUTA00000633

17. Dzūkijos nacionalinio parko valdybą sudaro mokslinių tyrimų, gamtos, kultūros paveldo apsaugos, rekreacijos organizavimo, miškų, žemės ūkio skyriai, parko inspekcija, architektūros tarnyba. Prireikus gali būti įsteigti ir kiti skyriai.
18. Dzūkijos nacionalinio parko direktorius ir jo vadovaujama parko valdyba:
 - 18.1. įgyvendina parkui pavestus uždavinius;
 - 18.2. užtikrina nustatytą parko teritorijos apsaugos režimą;

18.3. atsako už parko būklę.

19. Dzūkijos nacionalinio parko inspekcija kontroliuoja fizinių ir juridinių asmenų ūkinę (taip pat ir rekreacinę) veiklą parko teritorijoje.

20. Dzūkijos nacionalinio parko darbuotojai, vykdantys kontrolės funkcijas, tarnyboje dėvi jiems nustatytą uniformą.

21. Asmenų, nuolat gyvenančių Dzūkijos nacionalinio parko teritorijoje, švietimo, gydymo, prekybos, buitinio aptarnavimo, kultūros ir kitais socialiniais klausimais rūpinasi parko teritorijoje esančios savivaldybės.

22. Dzūkijos nacionalinio parko direktorius turi teisę įstatymų nustatyta tvarka apskusti savivaldybių valdymo organų ir pareigūnų sprendimus, prieštaraujančius parko uždaviniams arba pažeidžiančius nustatytąjį parko apsaugos režimą. Nesutarimai sprendžiami įstatymų nustatyta tvarka.

23. Svarbiausias Dzūkijos nacionalinio parko problemas nagrinėja ir teikia pasiūlymus, kaip jas spręsti, Saugomų teritorijų mokslinė konsultacinė taryba prie Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamento ir kitos specialiosios tarybos. Gamtosaugos, paminklotvarkos, etnokultūros, architektūros klausimais parko specialistus konsultuoja ir teikia jiems metodinę pagalbą Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamentas, Paminklotvarkos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Kultūros ir švietimo ministerija, Statybos ir urbanistikos ministerija, Lietuvos kultūros paveldo mokslinis centras.

24. Dzūkijos nacionalinio parko veiklą kontroliuoja valstybinės kontrolės organizacijos pagal savo kompetenciją.

DZŪKIJOS NACIONALINIO PARKO KITŲ JURIDINIŲ IR FIZINIŲ ASMENŲ TEISĖS

25. Dzūkijos nacionalinio parko valdyba turi teisę:

25.1. nustatyti parko lankymo tvarką;

25.2. teikti pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Centrinei privatizavimo komisijai dėl objektų, esančių parko teritorijoje, privatizavimo;

25.3. remdamasi parko planavimo schema, teikti pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei nustatyti žemės naudojimo sąlygas žemės savininkams ir naudotojams;

25.4. lengvatinėmis sąlygomis aprūpinti parko gyventojus mediena ir jos gaminiais sodyboms remontuoti.

26. Žemės savininkams ir naudotojams, ribojant jų ūkinę veiklą Dzūkijos nacionalinio parko teritorijoje, teikiamos lengvatos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

27. Dzūkijos nacionalinio parko teritorijoje nuolat gyvenantys asmenys turi teisę:

27.1. verstis neprieštaraujančia parko tikslams ir uždaviniams veikla;

27.2. išsinuomoti parko žemę, statinius, įrenginius ūkinei veiklai pirmumo teise;

27.3. gauti kompensacijas už paskelbtų paminklų eksponuojamų sodybų (pastatų), kuriose jie gyvena, priežiūrą bei apsaugą;

27.4. gauti leidimus miško gėrybėms rinkti pirmumo teise.

28. Juridiniai ir fiziniai asmenys, pažeidę Dzūkijos nacionalinio parko nuostatus, traukiami atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Patvirtinta. *Neteko galios nuo 1995-12-30*

Priedo naikinimas:

Nr. [1603](#), 1995-12-21, *Žin.* 1995, Nr. 106-2374 (1995-12-29), i. k. 0951100NUTA00001603

ŽEMAITIJOS NACIONALINIO PARKO LAIKINIEJI NUOSTATAI

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Žemaitijos nacionalinis parkas įsteigtas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. I-1244 vertingiausioms gamtiniu bei kultūriniu požiūriu Žemaitijos teritorijoms išsaugoti, tvarkyti ir naudoti.

2. Žemaitijos nacionalinis parkas savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija (Pagrindiniu Įstatymu), Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu, kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės normatyviniais aktais bei šiais nuostatais.

Žemaitijos nacionalinio parko teritorija tvarkoma pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą šio parko planavimo schemą ir remiantis ja parengtus bei nustatytą tvarka suderintus žemėtvarkos, miškotvarkos, vandens ūkio, gyvenviečių planavimo, kaimų regeneravimo, rekreacijos, kelių bei inžinerinių komunikacijų ir kitus projektus.

3. Žemaitijos nacionalinio parko miškai, išskyrus nedidelius, įsiterpusius į žemės ūkio naudmenas, vandens telkiniai, išskyrus privatizuojamus Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka, rezervatų, rekreacinių zonų žemė yra valstybės nuosavybė.

Kitoje parko teritorijoje gali būti valstybinė ir privati žemės nuosavybė.

4. Žemė ribotam tiksliniam naudojimui asmenims grąžinama arba privatizuojama pagal patvirtintą Žemaitijos nacionalinio parko kompleksinį žemės reformos žemėtvarkos projektą.

Privatizuojamiems objektams taikomos Privatizuojamų objektų, esančių valstybės saugomose teritorijose, naudojimo privalomosios sąlygos.

5. Pagrindiniai Žemaitijos nacionalinio parko finansavimo šaltiniai yra šie:

- 5.1. Lietuvos valstybės biudžeto asignavimai;
- 5.2. pajamos iš rekreacinės, leidybinės, kultūrinės ir kitos veiklos;
- 5.3. rinkliavos už šio parko lankymą ir gamtos išteklių naudojimą;
- 5.4. savanoriški fizinių ir juridinių asmenų įnašai;
- 5.5. kitos įplaukos.

6. Žemaitijos nacionalinis parkas yra juridinis asmuo, turi antspaudą su savo pavadinimu.

ŽEMAITIJOS NACIONALINIO PARKO UŽDAVINIAI, FUNKCIJOS IR APSAUGOS REŽIMAS

7. Svarbiausi Žemaitijos nacionalinio parko uždaviniai yra šie:

7.1. išsaugoti didžiausią Žemaitijoje Platelių ežerą ir jo apylinkes, Laumalenkos, Babrungo hidrografinius kompleksus, Šarnelės, Mikytų, Varduvos, Medsėdžių, Liepijos geomorfologinius kompleksus, būdingus Vakarų Lietuvai miškus (Plokštinės, Paplatelės), Uošnos, Siberijos, Juodupio pelkes su retomis augalų ir gyvūnų rūšimis, Šventorkalnio archeologinę zoną su piliaviete, Gegrėnų, Pučkorių, Šarnelės piliakalnius, Beržoro, Platelių, Žemaičių Kalvarijos urbanistinius kompleksus, Pamedinčių, Pučkorių, Stirbaičių, Visvainių etnografinius kaimus, žemaičių tautodailės paminklus (koplytėles ir koplytstulpius);

7.2. užtikrinti Platelių ežeryno ekologinę pusiausvyrą;

7.3. atkurti sunaikintus ir pažeistus gamtinius, kultūrinius kompleksus bei objektus;

7.4. organizuoti gamtinės aplinkos, etnokultūros paveldo ir kitus mokslinius tyrimus, nuolatinius stebėjimus, kaupti informaciją;

7.5. puoselėti Žemaitijos kultūrines tradicijas, propaguoti aplinkosaugos idėjas bei žinias;

- 7.6. sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui;
- 7.7. propaguoti tradicines ūkininkavimo formas ir metodus;
- 7.8. iškelti iš parko teritorijos gamybinius objektus, teršiančius aplinką ar nesusijusius su parko veikla ir jo gyventojų interesais, arba pakeisti jų veiklos pobūdį.
8. Žemaitijos nacionalinio parko teritorija pagal gamtos ir kultūros vertybes, jų pobūdį, apsaugos formas ir panaudojimo galimybes skirstoma į šias funkcines zonas:
 - 8.1. konservacinę – rezervatai ir draustiniai;
 - 8.2. prezervacinę (apsauginę);
 - 8.3. rekreacinę;
 - 8.4. ūkinę.
9. Žemaitijos nacionalinio parko rezervatuose, draustiniuose ir apsauginėse zonose taikomas aplinkos apsaugos įstatymuose bei rezervatų, draustinių ir apsauginių zonų nuostatuose nustatytas apsaugos režimas.
10. Bet kokia ūkinė, rekreacinė ar kita veikla neturi iš esmės keisti Žemaitijos nacionalinio parko kraštovaizdžio, teršti aplinkos, pažeisti ekologinės pusiausvyros.

Visoje parko teritorijoje draudžiama:

 - 10.1. rengti naujus naudingųjų iškasenų karjerus;
 - 10.2. plėsti ir statyti pramonės bei atliekų saugojimo ir perdirbimo įmones;
 - 10.3. tiesti naujas tranzitines komunikacijų, elektros perdavimo oro linijas;
 - 10.4. statyti stambias gyvulių, žvėrių ir paukščių fermas (ūkininkaujantys turi verstis vietiniais ištekliais);
 - 10.5. kurti naujas ūkines, iš jų ir rekreacines, įmones, statyti pastatus nesuderinus su parko valdyba;
 - 10.6. keisti reljefo formas;
 - 10.7. keisti hidrografinį tinklą, hidrologinį režimą;
 - 10.8. steigti sodininkų bendrijas, skirti sklypus individualių vasarnamių statybai;
 - 10.9. žaloti gamtos bei kultūros paminklus.
11. Keisti Žemaitijos nacionalinio parko gamtos ir kultūros paminklų aplinką, statyti gyvenamuosius namus leidžiama tik pagal nustatytą tvarką suderintą projektą.
12. Nauji statiniai ir įrenginiai Žemaitijos nacionaliniame parke turi derėti su gamta ir kultūros paveldu. Jų statybai rekomenduojamos tradicinės statybinės medžiagos ir architektūros formos bei tūriai. Pastatų projektus derina nacionalinio parko architektas.
13. Žemaitijos nacionalinio parko teritorijai lankyti gali būti įvedami mokami leidimai.
14. Žemaitijos nacionalinio parko miškuose ūkininkaujama pagal saugomų teritorijų miškų tvarkymo nuostatus, kuriuos, suderinus su Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamentu, tvirtina Miškų ūkio ministerija.

ŽEMAITIJOS NACIONALINIO PARKO DARBO ORGANIZAVIMAS

15. Žemaitijos nacionalinis parkas yra biudžetinė organizacija, priklausanti Miškų ūkio ministerijos reguliavimo sferai. Parkas valdo ir naudoja jam patikėtą valstybinės nuosavybės turtą.
16. Nacionalinio parko darbą organizuoja parko valdyba, vadovaujama direktoriaus. Valdybos sudėtį direktoriaus teikimu tvirtina miškų ūkio ministras.

Nacionalinio parko direktorius skiriamas miškų ūkio ministro įsakymu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [633](#), 1993-08-20, *Žin.*, 1993, Nr. 40-848 (1993-08-25), i. k. 0931100NUTA00000633

17. Žemaitijos nacionalinio parko valdybą sudaro mokslinių tyrimų, gamtos apsaugos, kultūros paveldo apsaugos, rekreacijos organizavimo, miškų ūkio, žemės ūkio skyriai, parko inspekcija, architektūros tarnyba. Prireikus gali būti įsteigti ir kiti skyriai.
18. Žemaitijos nacionalinio parko valdyba:
 - 18.1. įgyvendina parkui pavestus uždavinius;
 - 18.2. užtikrina nustatytą parko teritorijos apsaugos režimą;

18.3. atsako už parko būklę.

19. Žemaitijos nacionalinio parko inspekcija kontroliuoja fizinių ir juridinių asmenų ūkinę (taip pat ir rekreacinę) veiklą parko teritorijoje.

20. Žemaitijos nacionalinio parko darbuotojai, vykdantys kontrolės funkcijas, tarnyboje dėvi jiems nustatytą uniformą.

21. Asmenų, nuolat gyvenančių Žemaitijos nacionalinio parko teritorijoje, švietimo, gydymo, prekybos, buitinio aptarnavimo, kultūros ir kitais socialiniais reikalais rūpinasi parko teritorijoje esančios savivaldybės.

22. Žemaitijos nacionalinio parko direktorius turi teisę įstatymų nustatyta tvarka apskūsti savivaldybių valdymo organų ir pareigūnų sprendimus, prieštaraujančius parko uždaviniams ir tikslams arba pažeidžiančius nustatytą parko teritorijos apsaugos režimą. Nesutarimai sprendžiami įstatymų nustatyta tvarka.

23. Svarbiausias Žemaitijos nacionalinio parko problemas nagrinėja ir teikia pasiūlymus, kaip jas spręsti, Saugomų teritorijų mokslinė konsultacinė taryba prie Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamento ir kitos specialios tarybos. Gamtosaugos, paminklotvarkos, etnokultūros, architektūros klausimais parko specialistus konsultuoja ir teikia jiems metodinę pagalbą Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamentas, Paminklotvarkos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Kultūros ir švietimo ministerija, Statybos ir urbanistikos ministerija, Lietuvos kultūros paveldo mokslinis centras.

24. Žemaitijos nacionalinio parko veiklą kontroliuoja valstybinės kontrolės organizacijos pagal savo kompetenciją.

ŽEMAITIJOS NACIONALINIO PARKO, KITŲ JURIDINIŲ IR FIZINIŲ ASMENŲ TEISĖS

25. Žemaitijos nacionalinio parko valdyba turi teisę:

25.1. nustatyti parko lankymo tvarką;

25.2. teikti pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Centrinei privatizavimo komisijai dėl objektų, esančių parko teritorijoje, privatizavimo;

25.3. remdamasi parko planavimo schema, teikti pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei nustatyti žemės naudojimo sąlygas žemės savininkams ir naudotojams;

25.4. lengvatinėmis sąlygomis aprūpinti parko gyventojus mediena ir jos gaminiais sodyboms remontuoti.

26. Žemės savininkams ir naudotojams, ribojant jų ūkinę veiklą Žemaitijos nacionalinio parko teritorijoje, teikiamos lengvatos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

27. Žemaitijos nacionalinio parko teritorijoje nuolat gyvenantys asmenys turi teisę:

27.1. verstis neprieštaraujančia parko tikslams ir uždaviniams veikla;

27.2. išsinuomoti parko žemę, statinius, įrenginius ūkinei veiklai pirmumo teise;

27.3. gauti kompensacijas už paskelbtų paminklų eksponuojamų sodybų (pastatų), kuriose jie gyvena, priežiūrą bei apsaugą;

27.4. gauti leidimus miško gėrybėms rinkti pirmumo teise.

28. Juridiniai ir fiziniai asmenys, pažeidę Žemaitijos nacionalinio parko nuostatus, traukiami atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

AUKŠTAITIJOS NACIONALINIO PARKO LAIKINIEJI NUOSTATAI

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Aukštaitijos nacionalinis parkas įsteigtas Lietuvos Ministrų Tarybos 1974 m. kovo 29 d. nutarimu Nr. 124 vertingiausiems gamtiniu ir kultūriniu požiūriu Aukštaitijos kraštovaizdžio kompleksams išsaugoti, tvarkyti ir naudoti.

2. Aukštaitijos nacionalinis parkas savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija (Pagrindiniu Įstatymu), Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu, kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės normatyviniais aktais bei šiais nuostatais.

Aukštaitijos nacionalinio parko teritorija tvarkoma pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą šio parko planavimo schemą ir remiantis ja parengtus bei nustatytą tvarka suderintus žemėtvarkos, miškotvarkos, vandens ūkio, gyvenviečių planavimo, kaimų regeneravimo, rekreacijos, kelių bei inžinerinių komunikacijų ir kitus projektus.

3. Aukštaitijos nacionalinio parko miškai, išskyrus nedidelius, įsiterpusius į žemės ūkio naudmenas, vandens telkiniai, išskyrus privatizuojamus Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka, rezervatų, rekreacinių zonų žemė yra valstybės nuosavybė.

Kitoje parko teritorijoje gali būti valstybinė ir privati žemės nuosavybė.

4. Žemė ribotam tiksliniam naudojimui asmenims grąžinama arba privatizuojama pagal patvirtintą Aukštaitijos nacionalinio parko kompleksinę žemės reformos žemėtvarkos projektą.

Privatizuojamiems objektams taikomos Privatizuojamų objektų, esančių valstybės saugomose teritorijose, naudojimo privalomosios sąlygos.

5. Pagrindiniai Aukštaitijos nacionalinio parko finansavimo šaltiniai yra šie:

- 5.1. Lietuvos valstybės biudžeto asignavimai;
- 5.2. pajamos iš rekreacinės, leidybinės, kultūrinės ir kitos veiklos;
- 5.3. rinkliavos už šio parko lankymą ir gamtos išteklių naudojimą;
- 5.4. savanoriški juridinių ir fizinių asmenų įnašai;
- 5.5. kitos įplaukos.

6. Aukštaitijos nacionalinis parkas yra juridinis asmuo, turi antspaudą su savo pavadinimu.

AUKŠTAITIJOS NACIONALINIO PARKO UŽDAVINIAI, FUNKCIJOS IR APSAUGOS REŽIMAS

7. Svarbiausi Aukštaitijos nacionalinio parko uždaviniai yra šie:

7.1. išsaugoti rytinę Aukštaičių aukštumos dalį su Kirdeikių, Šiliniškių, Rypelialaukio kalvagūbrių, Pakaso–Ūkojo–Alksno–Lūšių, Almajo–Linkmeno–Asalnų, Baluošo–Dringio, Šakarvų–Žeimenio dubaklonių ir palei juos plytinčių terasinių lygumų reljefo kompleksais, Žeimenos aukštupio hidrografinį kompleksą su Ginučių ežerynu bei jo tiesioginiais intakais – Kiaunos, Luknelės, Šventelės upeliais, Ažvinčių, Minčios girias, Linkmenų, Palūšės, Kaltanėnų miškus, Ginučių Ažuolyną bei Šuminų kadagyną, savitas augalų ir gyvūnų bendrijas bei retas rūšis, Šiaurės Rytų Lietuvos XIII–XV a. gynybinės linijos Šiliniškių kalvagūbryje liekanas su Taurapilio, Ginučių, Puziniškio ir kitais piliakalniais, Minčios, Vyžų, Šakarvos, Palūšės, Kaltanėnų ir kitus parko teritorijoje esančius pilkapynus bei akmens amžiaus gyvenvietes, etnografinius Antrųjų Varniškių, Vaišnoriškių, Šuminų, Benediktavo (Maknių) kaimus bei kitus išlaikiusius etnografinius bruožus kaimus, Palūšės, Kaltanėnų bažnyčių ansamblius, Kiškių palivarką, Minčios, Stripeikių,

Ginučių, Gaveikėnų, Pakretuonės, Šilinės vandens malūnus, Varniškių liepas, Trainiškių Ažuolą, Obelių Rago kadagius ir kitus parko teritorijoje esančius gamtos ir kultūros paminklus;

7.2. užtikrinti Žeimenos aukštupio ežero ekologinę pusiausvyrą;

7.3. atkurti sunaikintus ir pažeistus gamtinius, kultūrinius kompleksus bei objektus;

7.4. organizuoti gamtinės aplinkos, etnokultūros paveldo ir kitus mokslinius tyrimus, nuolatinius stebėjimus, informacijos kaupimą;

7.5. puoselėti Aukštaitijos kultūrinės tradicijas, propaguoti aplinkosaugos idėjas bei žinias;

7.6. sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui;

7.7. propaguoti tradicinės ūkininkavimo formas ir metodus;

7.8. iškelti iš parko teritorijos gamybinius objektus, teršiančius aplinką ar nesusijusius su parko veikla ir jo gyventojų interesais, arba pakeisti jų veiklos pobūdį.

8. Aukštaitijos nacionalinio parko teritorija pagal gamtos ir kultūros vertybes, jų pobūdį, apsaugos formas ir panaudojimo galimybes skirstoma į funkcines zonas:

8.1. konservacinę – rezervatai ir draustiniai;

8.2. prezervacinę (apsauginę);

8.3. rekreacinę;

8.4. ūkinę.

9. Aukštaitijos nacionalinio parko rezervatuose, draustiniuose ir apsauginėse zonose taikomas aplinkos apsaugos įstatymuose bei rezervatų, draustinių ir apsauginių zonų nuostatuose nustatytas apsaugos režimas.

10. Bet kokia ūkinė, rekreacinė ar kita veikla neturi iš esmės keisti Aukštaitijos nacionalinio parko kraštovaizdžio, teršti aplinkos, pažeisti ekologinės pusiausvyros.

Visoje parko teritorijoje draudžiama:

10.1. rengti naujus naudingųjų iškasenų karjerus;

10.2. plėsti ir statyti pramonės bei atliekų saugojimo ir perdirbimo įmones;

10.3. tiesti naujas tranzitines komunikacijų, elektros perdavimo oro linijas;

10.4. statyti stambias gyvulių, žvėrių ir paukščių fermas (ūkininkaujantys turi verstis vietiniais ištekliais);

10.5. kurti naujas ūkines, iš jų ir rekreacines, įmones, statyti pastatus, nesuderinus su parko valdyba;

10.6. keisti reljefo formas;

10.7. keisti hidrografinį tinklą, hidrologinį režimą;

10.8. steigti sodininkų bendrijas, skirti sklypus individualių vasarnamių statybai;

10.9. žaloti gamtos bei kultūros paminklus.

11. Keisti Aukštaitijos nacionalinio parko gamtos ar kultūros paminklų aplinką, statyti gyvenamuosius namus galima tik pagal nustatytą tvarką suderintą projektą.

12. Nauji statiniai ir įrenginiai Aukštaitijos nacionalinio parko teritorijoje turi derėti su gamta bei kultūros paveldu. Jų statybai rekomenduojamos tradicinės statybinės medžiagos ir architektūros formos bei tūriai. Pastatų projektus derina nacionalinio parko architektas.

13. Aukštaitijos nacionalinio parko teritorijai lankyti gali būti įvedami mokami leidimai.

14. Aukštaitijos nacionalinio parko miškuose ūkininkaujama pagal saugomų teritorijų miškų tvarkymo nuostatus, kuriuos, suderinus su Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamentu, tvirtina Miškų ūkio ministerija.

AUKŠTAITIJOS NACIONALINIO PARKO DARBO ORGANIZAVIMAS

15. Aukštaitijos nacionalinis parkas yra biudžetinė organizacija, priklausanti Miškų ūkio ministerijos reguliavimo sferai. Parkas valdo ir naudoja jam patikėtą valstybinės nuosavybės turtą.

16. Nacionalinio parko darbą organizuoja parko valdyba, vadovaujama direktoriaus. Valdybos sudėtį direktoriaus teikimu tvirtina miškų ūkio ministras.

Nacionalinio parko direktorius skiriamas miškų ūkio ministro įsakymu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [633](#), 1993-08-20, Žin., 1993, Nr. 40-848 (1993-08-25), i. k. 0931100NUTA00000633

17. Aukštaitijos nacionalinio parko valdybą sudaro mokslinių tyrimų, gamtos apsaugos, kultūros paveldo apsaugos, rekreacijos organizavimo, miškų ūkio, žemės ūkio skyriai, parko inspekcija, architektūros tarnyba. Prireikus gali būti įsteigti ir kiti skyriai.

18. Aukštaitijos nacionalinio parko valdyba:

18.1. įgyvendina parkui pavestus uždavinius;

18.2. užtikrina nustatytą parko teritorijos apsaugos režimą;

18.3. atsako už parko būklę.

19. Aukštaitijos nacionalinio parko inspekcija kontroliuoja fizinių ir juridinių asmenų ūkinę (taip pat ir rekreacinę) veiklą parko teritorijoje.

20. Aukštaitijos nacionalinio parko darbuotojai, vykdantys kontrolės funkcijas, tarnyboje dėvi jiems nustatytą uniformą.

21. Asmenų, nuolat gyvenančių Aukštaitijos nacionalinio parko teritorijoje, švietimo, gydymo, prekybos, buitinio aptarnavimo, kultūros ir kitais socialiniais reikalais rūpinasi parko teritorijoje esančios savivaldybės.

22. Aukštaitijos nacionalinio parko direktorius turi teisę įstatymų nustatyta tvarka apskūsti savivaldybių valdymo organų ir pareigūnų sprendimus, prieštaraujančius parko tikslams ir uždaviniams arba pažeidžiančius nustatytą parko apsaugos režimą. Nesutarimai sprendžiami įstatymų nustatyta tvarka.

23. Svarbiausias Aukštaitijos nacionalinio parko problemas nagrinėja ir teikia pasiūlymus, kaip jas spręsti, Saugomų teritorijų mokslinė konsultacinė taryba prie Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamento ir kitos specialios tarybos. Gamtosaugos, paminklotvarkos, etnokultūros, architektūros klausimais parko specialistus konsultuoja ir teikia jiems metodinę pagalbą Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamentas, Paminklotvarkos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Kultūros ir švietimo ministerija, Statybos ir urbanistikos ministerija, Lietuvos kultūros paveldo mokslinis centras.

24. Aukštaitijos nacionalinio parko veiklą kontroliuoja valstybinės kontrolės organizacijos pagal savo kompetenciją.

AUKŠTAITIJOS NACIONALINIO PARKO, KITŲ JURIDINIŲ IR FIZINIŲ ASMENŲ TEISĖS

25. Aukštaitijos nacionalinio parko valdyba turi teisę:

25.1. nustatyti parko lankymo tvarką;

25.2. teikti pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Centrinei privatizavimo komisijai dėl objektų, esančių parko teritorijoje, privatizavimo;

25.3. remdamasi parko planavimo schema, teikti pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei nustatyti žemės naudojimo sąlygas žemės savininkams ir naudotojams;

25.4. lengvatinėmis sąlygomis aprūpinti parko gyventojus mediena ir jos gaminiais sodyboms remontuoti.

26. Žemės savininkams ir naudotojams, ribojant jų ūkinę veiklą Aukštaitijos nacionalinio parko teritorijoje, teikiamos lengvatos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

27. Aukštaitijos nacionalinio parko teritorijoje nuolat gyvenantys asmenys turi teisę:

27.1. verstis veikla, neprieštaraujančia parko tikslams ir uždaviniams;

27.2. išsinuomoti parko žemę, statinius, įrenginius ūkinei veiklai pirmumo teise;

27.3. gauti kompensacijas už paskelbtų paminklų eksponuojamų sodybų (pastatų), kuriose jie gyvena, priežiūrą bei apsaugą;

27.4. gauti leidimus miško gėrybėms rinkti pirmumo teise.

28. Juridiniai ir fiziniai asmenys, pažeidę Aukštaitijos nacionalinio parko nuostatus, traukiami atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

TRAKŲ ISTORINIO NACIONALINIO PARKO LAIKINIEJI NUOSTATAI

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Trakų istorinis nacionalinis parkas įsteigtas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. I-1244 vertingam kultūriniu bei gamtiniu požiūriu Trakų ežero kraštovaizdžio kompleksui su Trakų pilimi, etnokultūriniu paveldu išsaugoti, tvarkyti bei naudoti.

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

2. Trakų istorinis nacionalinis parkas yra biudžetinė organizacija, priklausanti Paminklotvarkos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės reguliavimo sferai. Parkas valdo ir naudoja jam patikėtą valstybinės nuosavybės turtą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

3. Trakų istorinis nacionalinis parkas savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, kitais įstatymais ir Lietuvos Respublikos Seimo priimtais teisės aktais, Respublikos Prezidento dekretais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Ministro Pirmininko potvarkiais ir šiais nuostatais.

Trakų parko teritorija tvarkoma pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą šio parko planavimo schemą ir ja remiantis parengtus ir nustatyta tvarka suderintus žemėtvarkos, miškotvarkos, vandens ūkio, gyvenviečių planavimo, kaimų regeneravimo, rekreacijos, kelių bei inžinerinių komunikacijų ir kitus projektus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

4. Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijos miškai, išskyrus nedidelius, įsiterpusius į žemės ūkio naudmenas, vandens telkiniai, išskyrus privatizuojamus Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka, rezervatų, rekreacinių zonų žemė yra valstybės nuosavybė.

Kitoje parko teritorijoje gali būti valstybinė ir privati žemės nuosavybė.

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

5. Žemė ribotam tiksliniam naudojimui asmenims grąžinama arba privatizuojama pagal patvirtintą Trakų istorinio nacionalinio parko kompleksinį žemės reformos žemėtvarkos projektą.

Privatizuojamiems objektams taikomos Privatizuojamų objektų, esančių valstybės saugomose teritorijose, naudojimo privalomosios sąlygos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

6. Pagrindiniai Trakų istorinio nacionalinio parko finansavimo šaltiniai yra šie:

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

- 6.1. Lietuvos valstybės biudžeto asignavimai;
- 6.2. pajamos iš rekreacinės, leidybinės, kultūrinės ir kitos veiklos;
- 6.3. savanoriški fizinių ir juridinių asmenų įnašai;
- 6.4. kitos įplaukos.

7. Trakų parkas yra juridinis asmuo, turi antspaudą su savo pavadinimu.

TRAKŲ ISTORINIO NACIONALINIO PARKO UŽDAVINIAI, FUNKCIJOS IR APSAUGOS REŽIMAS

Pakeistas skirsnio pavadinimas:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

8. Svarbiausi Trakų istorinio nacionalinio parko uždaviniai yra šie:

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

8.1. išsaugoti Trakų salos ir pusiasalio pilių, Senujų Trakų piliavietės ir senovės gyvenvietės istorinius archeologinius kompleksus, Trakų senamiesčio planinę erdvinę struktūrą, Daniliškių, Senujų Trakų etnografinius, Galvės, Akmenos, Bražuolės hidrografinius, Varnikų miško, Ilgelio bei Plomėnų pelkių kompleksus;

8.2. išlaikyti stabilią ekologinę sistemą;

8.3. atkurti sunaikintus ir pažeistus kultūrinius, gamtinius kompleksus ir objektus;

8.4. organizuoti mokslinius tyrimus gamtosaugos, paminklosaugos ir kitose srityse, kaupti informaciją;

8.5. propaguoti Trakų apylinkių materialinį dvasinį kultūros palikimą, gamtosaugos idėjas;

8.6. sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui;

8.7. remti tradicinę ekologiškai patikimą ūkinę veiklą;

8.8. iškelti iš parko teritorijos gamybinius objektus, teršiančius aplinką ar nesusijusius su parko veikla ir jo gyventojų interesais, arba pakeisti jų veiklos pobūdį.

9. Trakų istorinio nacionalinio parko teritorija pagal gamtos ir kultūros vertybes, jų pobūdį, apsaugos formas ir panaudojimo galimybes skirstoma į funkcines zonas:

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

9.1. konservacinę – rezervatai (Trakų salos ir pusiasalio bei Senujų Trakų piliavietės) ir draustiniai (Kudrionių kraštovaizdžio, Akmenos, Galvės ežerų, Bražuolės hidrografiniai, Varnikų botaninis zoologinis, Plomėnų ornitologinis, Trakų senamiesčio urbanistinis, Varnikėlių, Serapiniškių, Senujų Trakų etnografiniai, Užutrakio kraštovaizdžio architektūros);

9.2. prezervacinę (apsauginę) – apsauginiai miškai;

9.3. rekreacinę;

9.4. ūkinę ir gyvenamąją.

10. Trakų istorinio nacionalinio parko rezervatuose vykdomi architektūrinių, archeologinių kompleksų tyrimo, konservavimo ir restauravimo darbai, formuojama ekspozicija (rezervato lankymo tvarką nustato Paminklotvarkos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės kartu su Kultūros ir švietimo ministerija).

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

11. Trakų istorinio nacionalinio parko draustiniuose ir apsauginėse zonose taikomas aplinkos apsaugos įstatymuose bei draustinių ir apsauginių zonų nuostatuose nustatytas režimas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

12. Trakų istorinis nacionalinis parkas turi istorinę apsauginę (buferinę) zoną, kuriai taikomas parko ūkinės zonos režimas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

13. Bet kokia ūkinė, rekreacinė ar kita veikla neturi iš esmės keisti Trakų istorinio nacionalinio parko kraštovaizdžio, teršti aplinkos, pažeisti ekologinės pusiausvyros.

Visoje parko teritorijoje draudžiama:

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

- 13.1. rengti naujus naudingųjų iškasenų karjerus;
- 13.2. plėsti ir statyti naujas pramonės bei atliekų saugojimo ir perdirbimo įmones;
- 13.3. tiesti naujas tranzitines komunikacijų, elektros perdavimo oro linijas;
- 13.4. statyti naujas stambias gyvulių, žvėrių ir paukščių fermas (ūkininkaujantys turi verstis vietiniais ištekliais);
- 13.5. kurti naujas ūkines, iš jų ir rekreacines, įmones, statyti pastatus, nesuderinus su Trakų istorinio nacionalinio parko valdyba;

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

- 13.6. keisti reljefo formas;
- 13.7. keisti hidrografinį tinklą, hidrologinį režimą;
- 13.8. steigti sodininkų bendrijas, skirti sklypus individualių vasarnamių statybai;
- 13.9. žaloti gamtos ir kultūros paminklus.
14. Keisti Trakų istorinio nacionalinio parko gamtos ir kultūros paminklų aplinką leidžiama tik pagal nustatytą tvarka suderintą projektą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

15. Nauji statiniai ir įrenginiai Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijoje turi derėti su gamta ir kultūros paveldu. Jų statybai rekomenduojamos tradicinės statybinės medžiagos ir architektūros formos bei tūriai. Pastatų projektus derina Trakų parko architektas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

16. Trakų istorinio nacionalinio parko miškuose ūkininkaujama pagal saugomų teritorijų miškų tvarkymo nuostatus, kuriuos, suderinus su Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamentu, tvirtina Miškų ūkio ministerija.

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

TRAKŲ ISTORINIO NACIONALINIO PARKO DARBO ORGANIZAVIMAS

Pakeistas skirsnio pavadinimas:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

17. Trakų istorinio nacionalinio parko darbą organizuoja parko valdyba, sudaryta ir vadovaujama direktoriaus. Direktorius renkamas konkurso tvarka ir tvirtinamas Paminklotvarkos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus įsakymu. Konkurso tvarką nustato Paminklotvarkos departamentas ir Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamentas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

18. Trakų istorinio nacionalinio parko valdybą sudaro mokslinių tyrimų, kultūros paveldo, gamtos apsaugos, rekreacijos organizavimo, miškų ir žemės ūkio skyriai, parko inspekcija, architektūros tarnyba. Prireikus gali būti įsteigti ir kiti skyriai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

19. Trakų istorinio nacionalinio parko direktorius ir jo vadovaujama valdyba:

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

- 19.1. įgyvendina parkui pavestus uždavinius;
- 19.2. užtikrina nustatytą parko teritorijos apsaugos režimą;
- 19.3. atsako už parko būklę.
- 19.4. formuoja architektūrinę, urbanistinę ir statybos politiką parko teritorijoje;

Papildyta punktu:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

19.5. vykdo užsakovo funkcijas, kai rengiama parko planavimo schema, žemėtvarkos, miškotvarkos, vandens ūkio projektai ir kiti teritorinio planavimo dokumentai parko teritorijos tvarkymo, gamtosaugos ir paminklosaugos klausimais, ir nustatytą tvarką teikia juos tvirtinti;

Papildyta punktu:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

19.6. rengia architektūrines, urbanistines, gamtosaugos, paminklosaugos ar paminklotvarkos sąlygas, kurių būtina laikytis projektuojant statybas parko teritorijoje;

Papildyta punktu:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

19.7. Trakų rajono valdybos įgaliojimu, vadovaudamiesi Statinių statybos ir eksploatavimo valstybinės priežiūros nuostatais, vykdo statinių statybos ir eksploatavimo valstybinę priežiūrą parko teritorijoje;

Papildyta punktu:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

19.8. derina žemėtvarkos projektus, kuriuose numatyta žemę grąžinti, suteikti valstybinę žemę naudotis, perleisti žemę ir ją nuomoti daugiau kaip 3 metams, taip pat parko bei jo apsauginės zonos teritorinio planavimo dokumentus;

Papildyta punktu:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

19.9. dirba komisijose, priimančiose naudoti parko teritorijoje pastatytus, rekonstruotus ir kapitališkai suremontuotus pastatus, inžinerines komunikacijas, kelius (gatves) ir kitus objektus.

Papildyta punktu:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

20. Trakų istorinio nacionalinio parko inspekcija kontroliuoja fizinių ir juridinių asmenų ūkinę (taip pat ir rekreacinę) veiklą parko teritorijoje ir jo apsauginėje zonoje.

Punkto pakeitimai:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

21. Trakų istorinio nacionalinio parko pareigūnai turi teisę surašyti administracinių teisės pažeidimų protokolus Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso nustatyta tvarka

Papildyta punktu:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

22. Trakų istorinio nacionalinio parko darbuotojai, vykdantys kontrolės funkcijas, tarnyboje dėvi jiems nustatytą uniformą.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [239](#), 1995-02-13, *Žin.*, 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

23. Asmenų, nuolat gyvenančių Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijoje, švietimo, gydymo, prekybos, buitinio aptarnavimo, kultūros ir kitais socialiniais reikalais rūpinasi parko teritorijoje esančios savivaldybės.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

24. Trakų istorinio nacionalinio parko direktorius turi teisę įstatymų nustatyta tvarka apskūsti savivaldybių valdymo organų ir pareigūnų sprendimus, prieštaraujančius parko uždaviniams arba pažeidžiančius nustatytą parko apsaugos režimą. Nesutarimai sprendžiami įstatymų nustatyta tvarka.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

25. Svarbiausias Trakų istorinio nacionalinio parko problemas nagrinėja ir teikia pasiūlymus, kaip jas spręsti, mokslinė konsultacinė taryba prie Paminklotvarkos departamento ir kitos specialios tarybos. Gamtosaugos, paminklotvarkos, etnokultūros, architektūros klausimais parko specialistus konsultuoja ir teikia jiems metodinę pagalbą Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamentas, Miškų ūkio ministerija, Kultūros ir švietimo ministerija, Statybos ir urbanistikos ministerija, Lietuvos kultūros paveldo mokslinis centras.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

26. Trakų istorinio nacionalinio parko veiklą kontroliuoja valstybinės kontrolės organizacijos pagal savo kompetenciją.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

TRAKŲ ISTORINIO NACIONALINIO PARKO, KITŲ JURIDINIŲ IR FIZINIŲ ASMENŲ TEISĖS

Pakeistas skirsnio pavadinimas:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

27. Trakų istorinio nacionalinio parko valdyba turi teisę:

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

27.1. nustatyti parko lankymo tvarką;

27.2. teikti pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Centrinei privatizavimo komisijai dėl objektų, esančių parko teritorijoje, privatizavimo;

27.3. remdamasi parko planavimo schema, teikti pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei nustatyti žemės naudojimo sąlygas žemės savininkams ir naudotojams.

28. Žemės savininkams ir naudotojams, ribojant jų ūkinę veiklą Trakų parko teritorijoje, teikiamos lengvatos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

29. Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijoje nuolat gyvenantys asmenys turi teisę:

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

29.1. verstis neprieštaraujančia parko tikslams ir uždaviniams veikla;

29.2. išsinuomoti parko žemę, statinius, įrenginius ūkinei veiklai pirmumo teise;

29.3. gauti kompensacijas už paskelbtų paminklais eksponuojamų sodybų (pastatų), kuriose jie gyvena, priežiūrą bei apsaugą;

29.4. gauti leidimus miško gėrybėms rinkti pirmumo teise.

30. Juridiniai ir fiziniai asmenys, pažeidę Trakų istorinio nacionalinio parko nuostatus, traukiami atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239

VIEŠVILĖS VALSTYBINIO REZERVATO NUOSTATAI

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Viešvilės valstybinis rezervatas (toliau vadinama – Viešvilės rezervatas) įsteigtas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. I-1244 labai vertingai gamtiniu požiūriu natūraliai Viešvilės upės baseino ekosistemai išsaugoti.
2. Viešvilės rezervatas yra valstybinė organizacija, turinti mokslo įstaigos statusą ir pavaldi Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamentui.
3. Viešvilės rezervatas savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija (Pagrindiniu Įstatymu), Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu, kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, normatyviniais aktais ir šiais nuostatais.
4. Visa Viešvilės rezervato teritorijos žemė yra išimtinė Lietuvos Respublikos valstybinė nuosavybė ir suteikta rezervatui nemokamai neterminuotam naudojimui. Ūkinė veikla rezervate draudžiama.
5. Viešvilės rezervatas finansuojamas iš Lietuvos valstybės biudžeto.
6. Viešvilės rezervatas yra juridinis asmuo, turi antspaudą su savo pavadinimu.
7. Aplink Viešvilės rezervato teritoriją yra nustatyto dydžio apsauginė zona, kurioje ūkinė veikla yra reguliuojama rezervato ekosistemai nuo neigiamo antropogeninės veiklos poveikio apsaugoti.

VIEŠVILĖS REZERVATO UŽDAVINIAI

8. Pagrindiniai Viešvilės rezervato uždaviniai yra šie:
 - 8.1. išsaugoti Viešvilės upės baseino, įskaitant aukštupyje esančius Artosios, Lūšnos, Gličio pelkynus ir juos supančias Karšuvos girias, miškus, ekosistemą;
 - 8.2. užtikrinti rezervato teritorijos apsaugą ir natūralią ekosistemos raidą;
 - 8.3. nuolat stebėti ir tirti rezervato teritoriją ir aplinkinius plotus;
 - 8.4. vykdyti ekologinį švietimą ir propaguoti gamtos apsaugos idėjas.

VIEŠVILĖS REZERVATO APSAUGOS REŽIMAS

9. Viešvilės rezervato teritorijoje draudžiama:
 - 9.1. keisti ir žaloti reljefo formas, vykdyti naudingųjų iškasenų paiešką ir eksploatavimą;
 - 9.2. statyti pastatus ir įrenginius, tiesti kelius, vamzdynus, elektros tiekimo linijas ir kitas komunikacijas, išskyrus statinius, reikalingus rezervato pagrindiniams uždaviniams vykdyti;
 - 9.3. naudoti trąšas, pesticidus ir kitus chemikalus, teršti orą, paviršinius ir gruntinius vandenis, dirvožemį;
 - 9.4. keisti hidrologinį režimą;
 - 9.5. uogauti, grybauti, žvejoti ir medžioti;
 - 9.6. veisti naujus augalus ir gyvūnus – keisti augalų ir gyvūnų bendrųjų struktūrą;
 - 9.7. rinkti medžiagą kolekcijoms bei kitiems tikslams, nesusijusiems su rezervato moksliniais tyrimais;
 - 9.8. lankytis rezervate be jo administracijos leidimo (be leidimo galima naudotis keliu, kertančiu Viešvilės upę), poilsiauti, kurti laužus, naikinti ir žaloti augalus ir gyvūnus;
 - 9.9. vykdyti kitokią veiklą, kuri gali kenkti rezervato (atskirų jo plotų) ekosistemos būklei.
10. Viešvilės valstybinio rezervato teritorijoje jo administracija gali:

- 10.1. statyti statinius bei įrengimus ir vykdyti priemones, reikalingas rezervato uždaviniams įgyvendinti;
- 10.2. vykdyti sanitarines priemones masiško medynų pažeidimo atveju;
- 10.3. vykdyti veterinarines priemones ypač pavojingų ligų ir epizootijų atvejais.
- 11. Viešvilės rezervato administracija privalo laikytis bendrųjų miško priešgaisrinių reikalavimų.
- 12. Viešvilės valstybinio rezervato apsauginėje zonoje draudžiama:
 - 12.1. eksploatuoti naudingąsias iškasenas;
 - 12.2. keisti hidrologinį režimą;
 - 12.3. sandėliuoti gamybines ir buitines atliekas, teršti aplinką;
 - 12.4. naudoti chemines medžiagas miškų ūkyje;
 - 12.5. vykdyti plynus kirtimus, sakinti mišką;
 - 12.6. medžioti, išskyrus kanopinius žvėris.
- 13. Su Viešvilės rezervato administracija turi būti derinama:
 - 13.1. Laukesos durpyno ir Laukesos gyvenvietės plėtojimo planai ir projektai;
 - 13.2. tvenkinio ant Viešvilės upės naudojimas;
 - 13.3. statybos ir komunikacijų tiesimas;
 - 13.4. miškotvarkos, žemėtvarkos, melioracijos projektai;
 - 13.5. kanopinių žvėrių medžioklė.
- 14. Juridiniai ir fiziniai asmenys, kalti dėl Viešvilės rezervato ir jo apsauginės zonos režimo pažeidimų, traukiami baudžiamojon ar administracinėn atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

DARBO ORGANIZAVIMAS

- 15. Viešvilės rezervato valdymo struktūrą, etatus ir išlaidų sąmatą tvirtina Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamentas.
- 16. Viešvilės rezervato veiklai vadovauja Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamento skiriamas direktorius.
- 17. Viešvilės rezervato valdymo struktūrą sudaro administracija su rezervato apsaugos, mokslo, ūkio padaliniais.
- 18. Viešvilės rezervato administracija rezervato apsaugai užtikrinti gali pasitelkti į pagalbą visuomenę.
- 19. Viešvilės rezervatas tiria rezervato teritorijos gamtą ir jame vykstančius procesus. Pagrindinės mokslinio tyrimo veiklos kryptys yra šios:
 - 19.1. floros ir faunos inventorizacija ir apskaita, būklės įvertinimas;
 - 19.2. Viešvilės baseino hidrologiniai stebėjimai;
 - 19.3. ekosistemų struktūros ir pokyčių tyrimai;
 - 19.4. aplinkinių teritorijų įtaka rezervato ekosistemai;
 - 19.5. monitoringo vykdymas.
- 20. Mokslinio tyrimo darbą Viešvilės rezervate dirba mokslo darbuotojai pagal Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamento tvirtinamus bei finansuojamus planus, o mokslinio tyrimo įstaigos ir aukštosios mokyklos – pagal sutartis (rezervato administracijai pateikiamas vienas mokslinių tyrimų ataskaitos egzempliorius).

Pakeitimai:

- 1.
Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [633](#), 1993-08-20, Žin., 1993, Nr. 40-848 (1993-08-25), i. k. 0931100NUTA00000633
Dėl Dzūkijos, Žemaitijos ir Aukštaitijos nacionalinių parkų laikinųjų nuostatų dalinio pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [239](#), 1995-02-13, Žin., 1995, Nr. 15-358 (1995-02-18), i. k. 0951100NUTA00000239
Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko laikinųjų nuostatų dalinio pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1603](#), 1995-12-21, Žin., 1995, Nr. 106-2374 (1995-12-29), i. k. 0951100NUTA00001603
Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko nuostatų patvirtinimo